

„Safå, kanste int jag arbetar!“ — afbröt mannen henne. — „Hvem är det, som skaffar mat till huset, om icke jag? — Men sådana äro ni kvinnor! — Bara man tar sig en fridag och en liten sup, så då skrifa ni genast, att man int arbetar, bara super, super . . .“

„När har du till sist varit på arbete?“ — frågade hustrun och blickade honom rak i ansigtet.

„Om . . . ja . . . det angår inte dig, utan håll mun på dig!“ — och därpå fattade han i den framför honom på bordet liggande talrifen och ämnade slunga den efter hustrun. Men just som han höll handen upplyftad och sigtade för att träffade säkert, upptäckte han på hennes finger ett glänsande föremål.

„Hå!“ — utbrast han och lät handen sjunka.

Saken var den, att hustrun hade en guldring, en mycket gammal en, flat och bred med ingraverade blommor och kvistar. Den hade i många, många år varit i hennes familjs ägo och alltid gått från mor till älstas dotter. Hon hade fått den af sin mor, då hon gifte sig, och nu ämnade hon åter gifva den åt sin älstas dotter, som tjänade på herrgården, då hon

— Gud beware henne! — gifte sig. Hon höll ringen mycket kär, ty den var det enda minne hon numera ägde kvar efter modren, och hon skulle inte för alt i världen welat gifva den åt någon annan än den, som borde få den. Hon hade förvarat den och hållit des tillwärd så hemlig, att icke ens mannen wistste att den fans till. Någon gång, då nöden var som störst, brukade hon lämna den i „pant“ för några marker mjöl hos handelsmannen i byn. Sedan arbetade hon åter med fördubblad ifver för att få den utlöst. — Ringen var således afwen ett slags nödankare åt henne.

3 dag, när den lille gossen i waggan skrikit och wäsnat och icke på något sätt lätit tyta sig, hade hon tagit fram den från des gömställe. Hon wistste, att små barn ofta upphöra att gråta, då de få se något grant, glänsande föremål — och något annat „grant“ än ringen fans icke i stugan. Hon tog därför fram den, höll den öfwer barnets ögon, satte den på en tråd och lät den swänga i lusten. — O, så det war roligt! Barnets gråt stannade nästan ögonblickligen, och slutligen somnade det med den gamla, glänsande guldringen mellan sina fingrar.

Modern tog bort den och satte den på sitt

eget finger. Det var länge, mycket länge sedan hon begagnat den, knapt nog efter giftermålet, ty hon hade fruktat att wisa den för mannen. — Det var därför intet under, att han kände en nästan lika stor glädje öfwer „granlåten“ som barnet, där hon stod och förde den fram och åter på det smala fingret Så tog hon ihop med ett arbete, men ringen fick allt fortfarande sitta kvar; så gick hon ut, utan att ännu ta bort den, och till sist glömdde hon alldeles, att hon bar den

Nu, när mannen hejdade slaget och blef att sitta och stirra på hennes hand, insåg hon allt för wäl sin glömska, och hwad han hade upptäckt. — Hon blef likblek och förde med en snabb rörelse handen i kjolsickan.

„Ja — ha — ja! — Det fins int mat, men gulbringar fins det nog! — Hwarifrån har du fått den granlåten?“

„Det är min egen ring — jag har fått den af mor min“, — svarade hustrun med skälswande läppar.

„Din egen ring, sä'r du? — Har man hört på maken, ha, ha, ha! — Din ring! — Du wet kanske int, att allt, som är ditt, så är mitt, och allt som är mitt har du ingenting att

göra med“, — sade mannen flinande. — „Men ta nu och wisa åt mig den granlåten för roskull! — tillade han, i det han steg upp och närmade sig hustrun.

Hon drog sig långsamt undan närmare spjeln, allt fortfarande med handen i fickan.

„Låt bli!“ — sade hon aswärjande, då mannen räckte ut handen.

„Jaså, du will int wisa åt din egen man, hwad du har för saker . . . Wet du int, att det står, att hustrun skall vara sin man underdånig och lyda honom i allt — hä? . . . Wet du int det? . . . Har du int läst i bibeln, hwad där står?“ — sade han med gäckande stämma, under det hans utseende och åtbörder liknade kattens, då han leker med det till döden dömda mösset.

Hustrun svarade ingenting, utan drog sig fortfarande längs spjeln åt dörren till. Men mannen som anade, att hon ämnade springa ut, stälde sig i vägen och fattade henne i armen.

„Se så, inga konstner numera, draswel! — Hit med ringen genast!“ — röt han.

„Nej, jag ger den int . . . det är min egen ring“, — kvadde hustrun . . . „Tag allt, allt hwad du will, men låt mig behålla den

här!" — och hon såg därwid bönsfallande upp i han ansigte.

„Dig och lyd!" — och han knep därwid med den ena handen så hårdt han kunde om hennes arm, under det han med den andra tilldelade henne -- ett slag wid örat.

Hustruns hand losnade ur hufvickan, och hon wacklade för ett ögonblick, men hon föll icke. Det war icke första gången han slog henne; därom vittnade en mängd rispor och blånader i hennes ansigte. Hon brukade aldrig försvara sig eller göra motstånd, utan wanligtvis lät hon honom bulka på, tills han blef nöjd. Nu däremot ämnade hon göra det — försvara sig. Striden gälde nu också någonting, som hon höll kärt och dyrbart, och som hon ogerna wille förlora.

Med en förtwiflad ansträngning lösryfte hon armen ur mannens järnhårda grepp, och då han ämnade fatta nytt tag, knuffade hon honom med båda händerna mot bröstet, så att han raglade några steg tillbaka.

Mannen förwånades litet, ty hon hade, som sagdt, aldrig förr gjort motstånd. Men denna förwåning räckte blott ett ögonblick. I det nästa rusade han med en förfärlig swordom på

henne, fattade med båda armarne om hennes lif, och — hon kunde icke röra en muskel — slungade henne under sig på golfwet.

Nu började en förtwiflad kamp. Han försökte få henne att lossa upp fingrarna, men då hon icke gjorde det, började han bulka henne med knytnäshven i ansigtet.

De två små flickorna, som sågo modrens nöd, började gråtande bedja: „far, söta far, slå int mamma, slå int mamma!"

Slutligen upphörde också „far". Hustruns krafter hade nu blifwit så förswagade, att handen själfmant öppnades, och ringen trillade på golfwet.

Mannen upptog den genast och tilldelade hustrun en spark med foten, skyndade han ut genom dörren.

Ringen war hans!

Hustrun blef liggande alldeles stilla på golfwet — nästan som liflös. Ansigtet blödde ur flera sår på pannan och kinder, kläderna woro risna i trasor, och i bröstet kändes det, som om resbenen blifwit intryfka.

Så wåldsam hade han aldrig förr varit! Småningom började dock krafterna åter

insinna sig, och slutligen kunde hon stiga upp och tvätta blodet från ansigtet.

Sedan försökte hon tysta den lille gosjen, som åter börjat skrifa.

Hennes ansigte war rätt hemskt att äse, der hon stod lutad öfwer waggan. Det war icke blåblekt numera, utan nästan swart, öfverfäladt af blekröda strimmor. Men hennes röst war lugn, som om intet förefallit, då hon fjöng sin waggwisa för gosjen.

Då den lille jent omsider tystnat, satte hon sig ned wid sitt arbete. Hon war owanligt skicklig i att spinna garn för fiskebragder och anlidades också i detta affeende mycket af fiskarene i trakten. Hon skulle med förtjensten af detta sitt arbete kunnat lefwa i ganska drägliga omständigheter med barnen, ifall hon fått behålla pänningarna för sig själf. Men detta fick hon ingalunda. Det war mannen, som alltid förde bort det färdiga arbetet och uppbar förtjänsten för det samma, Den, som dock tror, att han hämtade hem, hwad han uppbar, mistar sig fullkomligt. Nej, lönkrogen i byn war det ställe, där pängarne lämnades. Där, ibland lifafinnade kamrater, satt han dag ut och dag in och söp upp det, som hustrun under

swett och möda förtjänade. Att han det oakadt fordrade, att det skulle finnas mat i huset, hafwa wi sett prof på.

Hustrun satte sig, som sagdt, ned wid sitt arbete — wid spinrocken. Hon hade lofwat åt den som lämnat henne arbetet, att det skulle wara färdigt till denna dags afton, och hon wille också gärna uppfylla sitt löfte, emedan hon i arbetslön skulle få några små matföremånder heter — och sådana behöfdes nog alltför wäl.

Men det war besynnerligt, det wille alls icke gå att spinna nu! Hon kunde icke känna huru tråden löpte mellan fingerarna — om den blef för grof eller för fin. — Hon knäpte på händerna. De woro fullkomligt bra, endast något ömma af mannens hårda tag. Men då hon fattade i tråden, tyckte hon att fingerändarne woro som af järn eller något annat hårdt, så känslolösa föreföllo de henne. Slutligen, då det icke wille lyckas als med hela arbetet, utan tråden blef ojäm och knutig, satte han ledsen spinrocken i knuten och brast i gråt.

„Swarför gråter ni, mor?“ — frågade den ena af de små flickorna, i det hon smög sig intill modren.

„Var tyst och låt mig vara i fred!“ — svarade modren mycket ondsint.

Flickan såg litet förvånad på modren, men blef just icke skrämmd.

„Får vi int äta utaf det, som fins på bordet?“ — frågade hon änyo.

„Nej, det får ni wisst icke,“ — svarade modren. — „Det skall vara åt far, när han kommer hem.“

„Nå, får vi någonting annat då att äta? — Vi ä' så hungriga, så hungriga,“ — kvadde flickan.

„Någonting annat ha vi int nog får ni nu vara utan och vänta — så — länge“, — svarade modren mycket otåligt,

„Men vi ä' så hungriga, så hungriga“

Det var kväll. Kustigt och tämligen mörkt var det därute, oaktadt våren redan var ganska långt framskriden. Det hade hela eftermiddagen fallit ett smått, fint duggregn, hvilket nu mot aftonen öfvergått till häftiga störtflödar med åtföljande blåst.

June i stugan hade barnen somnat det ena efter det andra — med hungrande magar. En-

daft modren var ännu waken och på sin post, wäntande på mannen, hwilken säkert skulle komma hem förr eller senare under natten. Hon wågade icke lägga sig, ty hon wisste af gammalt, att om hon icke war på fötter, då han kom, skulle det wankas igen.

Det war redan långt efter midnatt, då mannen anlände — drucken och skrifande som wanligt.

Han talade ingenting om ringen, men wäl mycket om ett „förtjänstarbete“, som han åtagit sig, och på hwilket han skulle förtjäna „mycket pengar.“

Han wäntade antagligen, att hustrun skulle berömma honom på något sätt — säga att han war en bra man, som wille arbeta och skaffa mat till huset, efter som han sladderade upp och ned om sitt „förtjänstarbete“. Men då hon icke sade ett ord, utan satt tyst och lifgittig på bänken och knapt lyfsnade till hwad han sade, upphörde han så småningom med sitt sladder, och slutligen insomnade han wid bordet med armarne forslagda under hufwudet.

Hustrun lät honom sitta, där han satt utan vidare. Själf kastade hon sig fullklädd i sängen bredwid den ofärdige gossen.

Hon kunde dock icke somna, ehuru det war

så långt lidet på natten, och oaktadt hon föröfrigt kände sig trött och sönderbräkad, som om hon släpat stenar. Hon tillslöt ögonen gång på gång — men fäsfängt. De öppnades åter ofriwilligt, och sömnen — de tröttas och lidandes välgörare — tycktes icke vilja infinna sig. Till slut förfökte hon icke ens mera att somna, utan blef liggande med ögonen widdöppna och lyfsnade till regnets brus och stormens hwinande därute i natten.

Och som hon där låg och lyfsnade och stirrade ut i det halfmörka rummet, började en hel hop tankar ansätta henne — tankar, hwilka hon förgäfwes försökte slå bort. Händelser, hwilka för länge, mycket länge sedan inträffat, uppdöko nu den ena efter den andra för hennes inre så tydliga och fullständiga, som om de tilldragit sig helt nys.

Hon mindes så tydligt, hur det såg ut för 30 år sedan, då hon ännu war ung och en af traktens wackraste flickor Huru hade icke gosfarne då „sirat“ för henne och fött hennes sällskap; Och huru många giftermåls anbud hade hon icke haft sedan! Till och med rike hemmansböner hade icke hållit sig för goda att till henne, torpardottern, tala om kärlek och äk-

tenskap. Men hon hade icke fäst sig wid deras anbud, ty hon hade hört, att man icke skall gifta sig utan kärlek, såwida man will bli lycklig — och lycklig — ja, det hade hon också wlat bli Sedan kom han, han som nu satt där wid bordet och snarkade och wred sig under ruset, och wid hans anbud fäste hon sig, emedan hon älskade honom. Han war då ung och wacker så Wisst talade man om, och hon wisste det också själf, att han då redan icke „spottade i glasen“, men det felet trodde hon, att deras ömsesidiga kärlek skulle fördrifwa — helt och hållet. Ja, hon hade warit så säker därpå, att hon skrattat åt modren, som warnande sagt: „Tänk dig för, innan du räcker din hand åt en man, som har juak för glasen. Sådana som karlarne äro före äktenskapet, sådana äro de också, sedan de blifwit gifta.“

Hon hade haft rätt, modren. Han war sådan, nej, icke sådan, utan tusen, tusen gånger värre. O, hurudant hade icke deras äktenkap varit! En enda ledja af slagsmål, fattigdom och ujelhet af alla slag. Snapt en enda dag hade gått sedan deras giftermål, som icke han hade varit öfwerlastad och sedan under ruset

slagit henne. Och dock hade hon gjort allt för att vara honom till wifjes: arbetat, trälät och sträfwat dag från dag, år från år. Hon hade födt honom, men icke han henne . . .

Hon hade fått ett litet arf efter sina föräldrar, men äfwen detta hade han supit upp eller förskingrat på annat sätt. Ja, till och med hennes kläder, som hon medfört från hemmet, hade fått wandra som „panter“ till lönnkrogarne, af hwilka det fanns dusintals i trakten Men det war ju hans egna saker. Allt, som hon hade, war hans, det hade han så många gånger sagt, och det wiste hon också själf „Allt, som är ditt, så är mitt, och allt, som är mitt har du ingenting att göra med“, brukade han alltid säga, då han förde någonting bort från hemmet, som hon påstod att „tillhörde“ henne. Så hade han sagt senast i dag, då han tog ringen, Ja, han hade nog rätt han Det war allt hans När kwinnan gifter sig, äger hon ingenting mer, icke ens sig själf, ty hon blir ofta nog mannens slaf

Och sådana tankar kommo där många, många öfwer henne, och alla woro de dystra som hela hennes tillwaro. Ej en enda ljus-

glimt kunde hon upptäcka på sin äktenkapshimmel, utan allt war mörker, kamp och strid. och huru gärna skulle hon icke welat finna en enda liten ljusglimt, där hennes tanke skulle kunnat dröja med wälbehag -- utan bitterhet till manna. Men hon fann icke Jo, wänta, — hon fann ändå! --

Det war i början af deras äktenskap, just då deras äldsta dotter föddes. Då hade han varit så glad, så öm och wänlig och lofwat på hennes böner, att han aldrig skulle smaka brännwin mera, utan arbeta och spara för barnets framtida wäl. Och han hade också hållit sitt löfte — en vecka eller par, men så började han igen sitt leda lif. — De andra barnens födelse hade als icke gladt honom -- twärtom! —

Blötsligt stördes hon i sina tankar af en af de små flickorna, hwilken, till hälften waken, till hälften i sömnen, började tigga efter litet mat.

Där fanns också litet mat på bordet, ty mannen hade ingenting förtärt, och modren steg därför upp och ämnade gifwa åt flickan där af. — Men hon hade knapt tagit två steg på det falla golfwet med sina bära fötter, innan hon öfwerfölls af swindel, förlorade sansen och stör-

tade omfull

Följande morgon kom den ena lilla flickan springande till närmaste gård, där hon gråtande berättade, att mor „wa så sjuker“ samt bad, att någon skulle komma dit med „hjälp“.

Wårdinnan i gården gick, och då hon kom till stugan, fann hon bekräftelse på flickans ord. Hustrun låg febersjuk och hjälplös i sängen — nästan utan medvetande. Bredwid stod mannen, en fullkomlig bild af hjälplösheten.

Wårdinnan lämnade icke den sjuka på hela dagen, utan satt där och försökte, så godt hon kunde, att skaffa henne lindring i plågorna. Mot kvällen kom den sjuka till fullt medvetande. Hon bad då wårdinnan läsa någonting ur bibeln för henne.

Wårdinnan tog nya testamentet, slog upp det och började läsa det första hennes blickar föllo på. Det war ju alt „guds ord“, tyckte hon.

Hon läste:

„Såsom nu församlingen är underdånig Kristo, så skola och hustrurna uti allting wara sine män underd

„Nej, nej!“ — den sjuka gjorde en af-

wärjande rörelse med handen. Det där behöfde hon icke läsa . . . Någonting annat . . . någonting, som kunde lugnwa henne milda, förståtande känslor mot honom . . . mannen . . . nu då de skulle skiljas . . . för alltid . . . Hon wille icke ta agget i hjärtat mot honom med sig i graswen . . . Hon hade så svårt att få frid . . . frid . . . hon riktigt skrek ut det sista ordet.

Wårdinnan sökte, bläddrade och läste satta för sig själf -- än här, än där. Hon wille icke få tag i någonting passande. Allt föreföll henne så platt, så intetsägande, så olämpligt för tillfället. Hon kände, att den döende hade sina stumma blickar riktade på henne i spänd wäntan, och detta gjorde henne darrande och nervös . . . Hon fick tårar i ögonen och kunde icke urskilja orden Så slog hon ihop boken, öppnade den åter hastigt, ströf med handen öfwer ögonen och började igen läsa det första hon såg:

„Wårt lif warar högst sjuttio eller åttio år, och när det som bäst warit, har det endast möda och arbete warit“

Ja-a-a . . . möda . . . och . . . arbete . . . och, . . . och . . . mumlade den sjuka.

Den wärdinnan fortsatte att läsa med låg, darrande stämma, under det tårarne till hälften skynde hennes blick. — Då hon slutat, frågade hon: „Huru känner ni er nu, mor?“

Hon fick intet svar. Den sjuka hade under läsningen sakta och obemärkt slumrat in i den ewiga hwilan.

Wärdinnan blickade häpen på den döda. — Måne hon nu också fick den frid, hon längtade efter, — tänkte hon.

Jo, säkert, ty det låg lifsom ett leende utbredd öfver hennes blåbleka, halföppnade läppar....

„Spelan-Wille.“

Egentligen hette han Wilhelm Ström och hade blifwit född någonstädes i skärgården af estniska föräldrar, om jag icke misshämnar mig. Han gick på ett träben, war „inhysing“ i byn och bodde i en liten stuga på en backsluttning alldeles wid sjöstranden samt lifnärde sig med att göra skedar, sleswar, forgar och andra små slöjdsalster, dem han sedan gick omkring och sålde.

Han kunde nu wara så där widpass sentio år gammal, och hans utseende war just icke hwad man kallar fördelaktigt.

Om man undantager träbenet, så hade han föröfrigt en lång, gänglig figur med böjd rygg och smala, lifsom hopträngda skuldror. Ansigtet åter war långt och smalt med infjunna, bleka kinder, en något för stor näsa samt en panna, som wisserligen war wälformad, men betäckt af en sådan mängd skrynklor och fåror, som om hela världens forger skulle thngt hans hjesja.

Kanske fins det människor, som äro så wanlottade, att de icke äga någonting, som man skulle kunna kalla wacker, men så war åtni-
stone icke förhållandet med Wilhelm Ström.

Han hade nämligen ett par mörka, djupt-
liggande ögon, och ett par ögon, som hwar och
en måste beundra. De woro för det mesta half-
slutna och gömda bakom de långa ögonhåren,
och de gäso ansigtet därigenom ett drömmande
melankoliskt utseende — nästan som om man
hängt ett mycket fint och genomskinligt sorgsfor
därför. Men någon gång så öppnade han dem
dock helt och hållet, och då skulle man sett, hvil-
ken eld, hvilken glans som strömmade från dem.
Det war riktigt så att man „kunde bli rädd“,
påstodo stieförna, när han någon gång fäste sina
flammande blickar på dem.

Men det war hwarken hans wackra ögon
eller hans person föröfrigt som gjorde, att han
war så wäl känd, ja, nästan en oundärlighet i
trakten, utan det war hans musikaliska för-
måga.

Han war nämligen bygdens skickligaste fiol-
spelare och för den skull anlitad af ungdomen
wid alla des danser och andra tillställningar,
där musik behöfdes . . . Ja, det „gick icke rik-

tigt“, påstod man, om icke „Spelan-Wille“, som
han allmänt kallades, spelade på dansen. Han
kunde då först inlägga lif och luft i polkan eller
walsen. Det war, som om hwarje stråckdrag,
hwarje sträng på den gamla fiolen ropat till
ungdomen: „Glädjens och njuten i ungdomens
wär, snart nog förswinna de, blomstringens är!“

Och Spelan-Wille själf, han war då också
riktigt inne i sitt rätta element. En kärare
njutning kunde aldrig finnas för honom, än att
få sitta och spela på sin gamla fiol — sin „hu-
stru“, som han skämtande kallade den.

Men dansmusiken war dock icke riktigt i
Willes smak. Att om sommarkvällen, då sjön
låg lugn, och aftonfolen kastade sina strålar på
de kringliggande stränderna, sitta ntanför sin
stuga och spela de melodier han sjö l f g j o r t,
utgjorde hans högsta nöje. Han kunde sitta
där långt in på nätterna och låta den ena me-
lodien efter den andra ljuda. De woro alltid
sorgliga, wemodsfulla och lifsom klagande, dessa
melodier, men tillika så gripande, att åhöraren
nästan betogs af rysning.

Ofta hände det att fiskarene, som lågo på
notdrägt därute kring holmarne, midt i natten
uppväcktes från sitt hårda läger af Spelan-